

ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „GLUOSNIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS, INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių lopšelio-darželio „Gluosnis“ (toliau – lopšelis-darželis) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Nr. I-1489; galiojanti suvestinė redakcija nuo 2026-09-01 iki 2027-08-31); Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. V-818 „Dėl Mokyklos vaiko gerovės komisijos funkcijų, sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (galiojanti suvestinė redakcija nuo 2025-08-30); Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (Nr. I-1234; galiojanti suvestinė redakcija nuo 2026-05-01).

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti lopšelio-darželio bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto ir patyčių apraiškoms aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą lopšelyje-darželyje.

4. Tvarkos aprašas taikomas visiems lopšelio-darželio bendruomenės nariams: vaikams, pedagogams, švietimo pagalbos specialistams, administracijos darbuotojams, kitiems darbuotojams ir vaikų tėvams (globėjams, rūpintojams).

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. Į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas lopšelio-darželio administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. Smurtas prieš vaiką – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata, normali raida, jam sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra. Smurtu nelaikomi veiksmai, kuriais prieš vaiką panaudojama fizinė jėga ir vaikui sukeliamas fizinis ar psichinis skausmas, kai šiais veiksmais siekiama išvengti didesnio pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei ir to negalima pasiekti kitomis priemonėmis.

6.2. Prevencija suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

6.3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus lopšelio-darželio ugdytinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems ugdytiniams, kuriems visai ugdymo įstaigai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

6.4. Intervencija suprantama kaip darželio vadovo, pavaduotojo ugdymui, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų darželio darbuotojų (toliau – darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.

7. Smurto formos:

7.1. Fizinis smurtas – tyčinis fizinis veiksmas prieš vaiką, fizinė bausmė, jeigu dėl to buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba buvo sukeltas skausmas ar pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai arba pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas;

7.2. Psichologinis smurtas – tyčinis sistemingas vaiko teisės į identišumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, būtinos vaiko normaliai raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena (veiksmai ar neveikimas);

7.3. Seksualinis smurtas – tyčinės nusikalstamos veikos, padaromos vaikui, taip pat pelnymasis iš vaiko prostitucijos, vaiko įtraukimas į prostituciją ar įtraukimas dalyvauti pornografinio pobūdžio renginyje, pornografijos rodymas vaikui, vaiko vertimas užsiimti prostitucija, vaiko išnaudojimas pornografijai ar disponavimas pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas arba asmuo pateikiamas kaip vaikas, ar vaiko įtraukimas į seksualinę vergovę ir kitos vaiko seksualinio išnaudojimo formos;

7.4. Nepriežiūra – tėvų (globėjų, rūpintojų) nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas;

7.5. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

7.5.1. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.5.2. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, uжимas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.5.3. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.5.4. socialinės patyčios: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.5.5. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

8. Smurto ar patyčių dalyviai:

8.1. Smurtą ar patyčias patiriantis vaikas - vaikas, prieš kurį yra smurtaujama ar iš kurio yra tyčiojamas;

8.2. Besityčiojantysis / skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ir/ar prisidedantis prie jo;

8.3. smurtą ar patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, prieš kurį smurtauja vaikas (-ai);

8.4. smurto ar patyčių stebėtojas – suaugęs ar vaikas, matantis ar žinantis apie smurtą.

II SKYRIUS

SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

9. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi lopšelio-darželio vadovas, vaiko gerovės komisijos nariai, grupių mokytojai, o jos vykdyje dalyvauja visi lopšelio-darželio bendruomenės nariai.

10. Lopšelio-darželio vadovas yra atsakingas už lopšelio-darželio Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio įstaigos patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių plano parengimą ir tvirtinimą, įgyvendinimą, jo pristatymą lopšelio-darželio bendruomenei.

11. Vaiko gerovės komisija teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl saugios ir vaikui palankios ugdymosi aplinkos kūrimo, vaikų socialinio ir emocinio ugdymo, prevencijos priemonių ir (ar) prevencinių programų įgyvendinimo.

12. Vaiko gerovės komisija teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl kreipimosi į savivaldybėje vaiko teisių apsaugą užtikrinančią instituciją, kai vaiko tėvai (globėjai, rūpintojai) neužtikrina vaiko teisių ir teisėtų interesų, įgyvendindami savo teises ir vykdydami pareigas.

13. Vaiko gerovės komisija, esant poreikiui, inicijuoja vaiko minimalios priežiūros priemonės skyrimą, vaiko minimalios priežiūros priemonės pakeitimą, pratęsimą ar panaikinimą.

14. Smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimo grupės nariai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, informuoja įstaigos vadovą, vaiko gerovės komisijos narius apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

15. Visais įtariamų ir realių smurto, patyčių atvejais kiekvienas lopšelio-darželio pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, reaguodamas pagal atmintinę (1 priedas):

15.1. įsikiša įtarus ir / ar pastebėjus smurtą, patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

15.2. primena vaikui, kuris smurtauja, tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas ir elgesio taisykles;

15.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar lopšelio-darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

15.4. informuoja grupės mokytoją ar lopšelio-darželio vadovą apie įtariamą ir / ar įvykusį smurtą, patyčias.

16. Grupės mokytoja, gavusi informaciją apie smurtą ar patyčias tarp ugdytinių nedelsiant:

16.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

16.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais, nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

16.3. vykdo tolesnę smurto, patyčių situacijos stebėseną;

16.4. užpildo pranešimo apie smurtą formą (2 priedas), ją perduoda socialiniam pedagogui.

17. Socialinis pedagogas:

17.1. užpildytą formą registruoja smurto registracijos žurnale (3 priedas);

17.2. vykdo tolesnę smurto, patyčių situacijos stebėseną;

17.3. nesibaigus smurto, patyčių situacijai (pasikartoja daugiau nei 4 kartai), imasi spręsti smurto, patyčių atvejį;

17.4. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, grupe, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

17.5. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį;

17.6. informuoja lopšelio-darželio direktorių apie esamą situaciją;

17.7. jei patyčių, smurto dalyviams reikalinga psichologinė pagalba, organizuoja neatlygintą pagalbą tą pačią arba kitą dieną, atvejį registruojant Šiaulių miesto pedagoginėje psichologinėje tarnyboje (toliau – PPT). Apie neatlygintą psichologinę pagalbą PPT tą pačią dieną informuoja ugdytinių tėvus, kurie patys turi patvirtinti registraciją ir suderinti konsultacijos laiką. Pagalba teikiama patyčias/smurtą patyrusiam ir besityčiojančiam ar smurtavusiam ugdytiniui ar

darbuotojui. Jei pagalba reikalinga darbuotojui, atvejį registruoja Šiaulių psichikos sveikatos centre ir informuoja darbuotoją apie neatlygintą pagalbą;

17.8. vykdo Lopšelio-darželio smurto ir patyčių prevencijos priemonių plane numatytas veiklas.

18. Asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs smurtą, patyčias prieš administracijos atstovą, pedagogą, švietimo pagalbos specialistą ar kitą darbuotoją privalo informuoti lopšelio-darželio direktorių.

19. Lopšelio-darželio direktorius, sužinojęs apie lopšelio-darželio darbuotojo patiriamą smurtą, patyčias arba lopšelio-darželio darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių.

20. Visiems smurto, patyčių dalyviams pagal individualius poreikius lopšelyje-darželyje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

22. Lopšelio-darželio pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai pasirašytinai supažindinami su šia Tvarka.

23. Tėvai su šia Tvarka supažindinami elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“. Tvarka primenama tėvų susirinkimo metu.

24. Tvarka skelbiama lopšelio-darželio interneto svetainėje.

ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „GLUOSNIS“ REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS PLANAS

1 LOPŠELIO-DARŽELIO BENDRUOMENĖS VEIKSMAI

Įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą, patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus.

Primena vaikui, kuris smurtauja, tyčiojasi, lopšelio-darželio nuostatas ir elgesio taisykles.

Jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar lopšelio-darželio darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą).

Informuoja grupės mokytoją ar vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą, patyčias.

REIKALINGA PAGALBA?

TAIP

Kreipiasi į:

- tėvus (globėjus, rūpintojus)
- lopšelio-darželio darbuotojus
- institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą)

NE

Informuoja grupės mokytoją ar vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą, patyčias.

2 GRUPĖS MOKYTOJO VEIKSMAI

Išsiaiškina ir įvertina situaciją.

Organizuoja individualius pokalbius su smurto ar patyčių dalyviais.

Nedelsiant, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose.

Vykdo tolesnę smurto, patyčių situacijos stebėseną.

Užpildo pranešimo apie smurtą formą (priedas Nr. 2), ją perduoda socialiniam pedagogui.

3 ATSAKINGŲ ASMENŲ VEIKSMAI (vykdymo grupės nariai, socialinis pedagogas, VGK pirimininkas)

Registruoja atvejį smurto registracijos žurnale (Priedas Nr. 3).

Vykdo nuolatinę situacijos stebėseną.

Jei smurtas ar patyčios kartojasi (daugiau nei 4 kartus):

- inicijuoja atvejo sprendimą;
- sudaro veiksmų planą.

Sudėtingais atvejais inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį.

Informuoja lopšelio-darželio vadovą apie situaciją.

SVARBU!

- Visems smurto ar patyčių dalyviams teikiama pagalba pagal individualius poreikius.
- Užtikrinama vaikų sauga, pagarba ir gerovė.

Vykdomos smurto ir patyčių prevencijos priemonės.

Kartu kuriame saugią ir draugišką aplinką kiekvienam vaikui!

MŪSŲ TIKSLAS – SAUGI, DRAUGIŠKA IR PAGARBI APLINKA KIEKVIENAM VAIKUI!

**ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „GLUOSNIS“
PRANEŠIMO APIE SMURTĄ FORMA**

(Pranešimo data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą:	
Kas pranešė apie smurtą:	
Kada įvyko smurtas (data, val.):	
Kur įvyko smurtas:	
Kokia smurto ir patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
1. Fizinės: užgauliojimas veiksmais (mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala); 2. Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas; 3. Elektroninės: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.; 4. Žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt. 5. Kiti pastebėjimai (įrašyti)	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens, vaiko, patyrusio smurtą vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Asmenų, vaiko/ų, kuris smurtavo vardas, pavardė, amžius:	
Asmenų, vaiko/ų, stebėjusio smurtą vardas, pavardė, amžius:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Darželio pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio, planas su:

Asmeniu, vaiku patyrusiu smurtą:	
Asmeniu, vaiku, kuris smurtavo:	
Stebėtojais:	
Smurto dalyvių tėvais (globėjais):	
Kitais darželio darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**ŠIAULIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „GLUOSNIS“
SMURTO ATVEJŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS**

Eil. Nr.	Data	Smurto forma (F, S, E, K.)*	Apie smurtą pranešęs asmuo (vardas, pavardė, pareigos)	Smurto dalyviai 1 (smurtą patyrė) 2 (smurtavo)	Asmuo (tėvai, pedagogai) kreipėsi pagalbos (vardas, pavardė)	Pastabos
1.						
2.						
3.						